

TYÖYHTEISÖTAIDOT DIGIAJASSA

Miten luomme vaikuttavaa vuorovaikutusta työyhteisössämme?

Kaarina Mönkkönen

YTT, dosentti, vanhempi yliopistolehtori

Kotisivu: <https://timelessflow.wordpress.com/>

Valtakunnalliset sosiaalialan osaamiskeskuspäivät 28.8.2024

OMA POLKU NÄIDEN ÄÄRELLÄ

Ammatillinen polku

Hoitotyö, sosiaalityö,
opetustyö

Kehittä- misen polku

Organisaatioiden
kehittämistehtävät

Akateeminen polku

Dialogisuus, moniammatillisuus,
työyhteisötaidot, arvokkuuden ja
merkityksellisyyden kokemukset

Virittäytyminen päivän teemaan: Lapset vuorovaikutuksen asiantuntijoina

Mitä ajatuksia video herätti
työyhteisötaitojen kannalta?

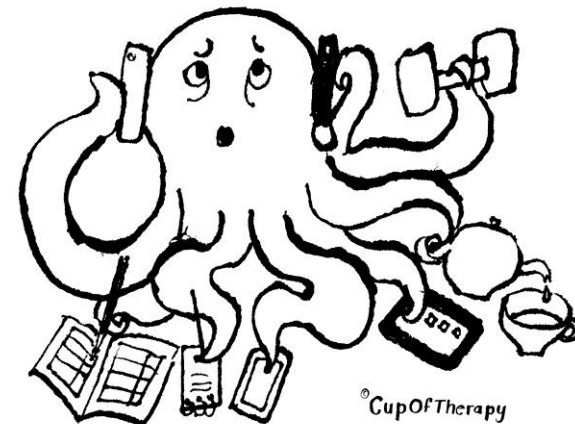
<https://www.facebook.com/watch/?v=17546610047870>

98

**MITÄ AJATUKSIA VIDEO HERÄTTI?
KESKSUSTELU 5 MIN.**

TYÖELÄMÄN TUULISSA

MITÄ TARKOITETAAN TYÖYHTEISÖTAIDOILLA?

Työyhteisötaidoilla tarkoitetaan yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyttä edistää hyvää vuorovaikutusta, sujuvaa yhteistyötä ja työn yhteistä vaikuttavuutta. (Mönkkönen & Roos 2023)

Työyhteisötaidot ovat tuulenkestäviä yhteisiä taitoja, joissa tarvitaan valmiutta syöttöihin ja tahtoa pelata yhteiseen maaliin. (Mönkkönen & Roos 2023)

”Digiajassa tarvitaan entistä enemmän kykyä työskennellä erilaisten ihmisten ja kulttuurien kanssa. On myös tärkeä osata käsitellä erilaisia näkemyksiä ja ratkaista konflikteja virtuaalisesti. Tärkeimpiä työyhteisötaidoissa ovat edelleen kommunikaatio, tiimityö, johtaminen, konfliktien ratkaisu ja päätöksen teko. Tärkeintä on ymmärtää, että digitaalisten työkalujen käyttö ei korvaa ihmisten välisiä vuorovaikutustaitoja”. (Chat Gbt)

TYÖELÄMÄN MUUTOS

MONIMUOTOISUUS
INKLUSSIIVISUUS
SYSTEMISYYS
AVOIMUUS

JATKUVA MUUTOKSEN TILA

STAATTINEN TILA

Työ on pysyvä työpaikka

Hierarkkiset, asemat

Keskittetyt sektorit

Manuaaliset työmenetelmät

Työ ja oppiminen muuttuvassa
vuorovaikutusympäristössä

Prosessit hajautetuissa, monialaisissa ja
monipaikkaisissa verkostoissa

Standardoinut sähköiset työmenetelmät

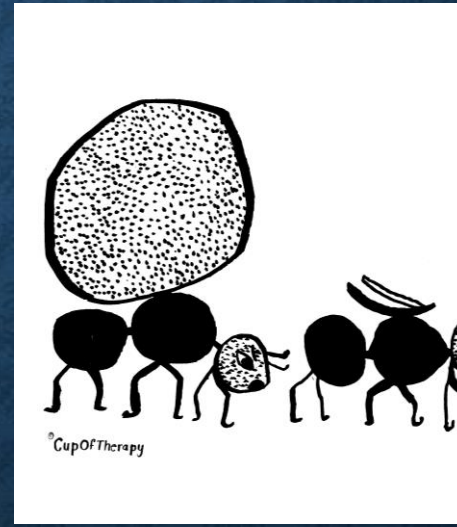
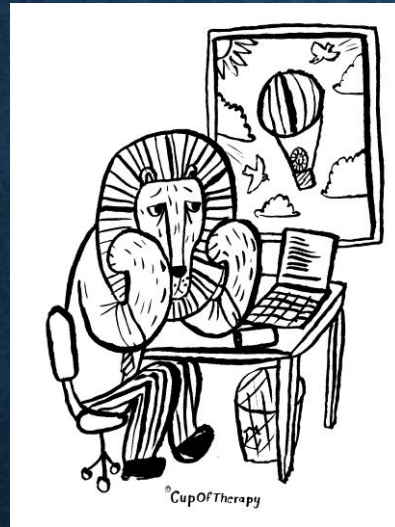

TYÖN HAASTEITA

Jatkuvat uudistukset
Työn epävarmuus

Työvoiman saatavuus

Henkilökohtainen
jaksaminen

Työyhteisön jaksaminen

Asiakkaiden palveluiden
turvaaminen

Uudet välineet ja
työympäristöt

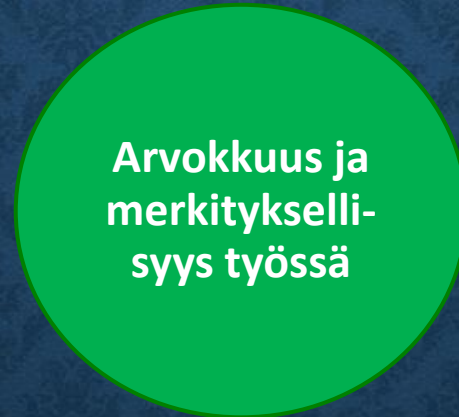

ARVOKAS JA MERKITYKSELLINEN TYÖ

Autonomia
Toiminnan jännite
Osaamisen
tunnustaminen

Kiintopisteet
Näkymä
Olemassa olon laajempi kehys

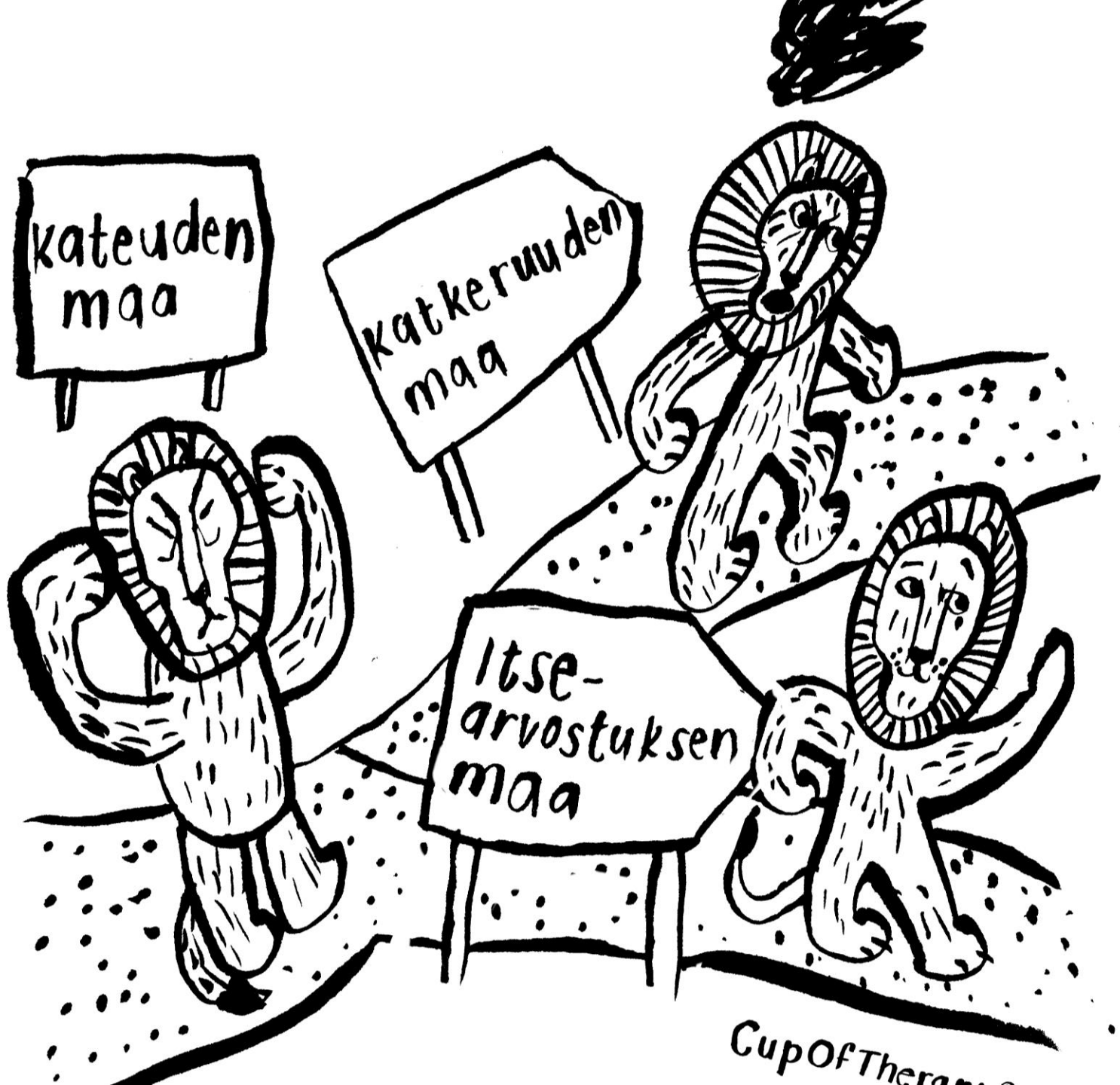

Perhe ja lähisuhteet
Auttaminen
Merkitykselliset toiset

Yhteisöllinen tunnustus
Toisia varten

Työtä on kehitettävä henkisesti kannattavampaan suuntaan. Kannattavuus syntyy siitä, että työ on tekijälleen merkityksellistä ja yhteisellä työllä syntyy tulosta.

NIIN PALJON ON PELISSÄ

Ihmisten johtaminen

Tunneilmaston johtaminen

Tiimien johtaminen

Hybridityön johtaminen

Integraation johtaminen

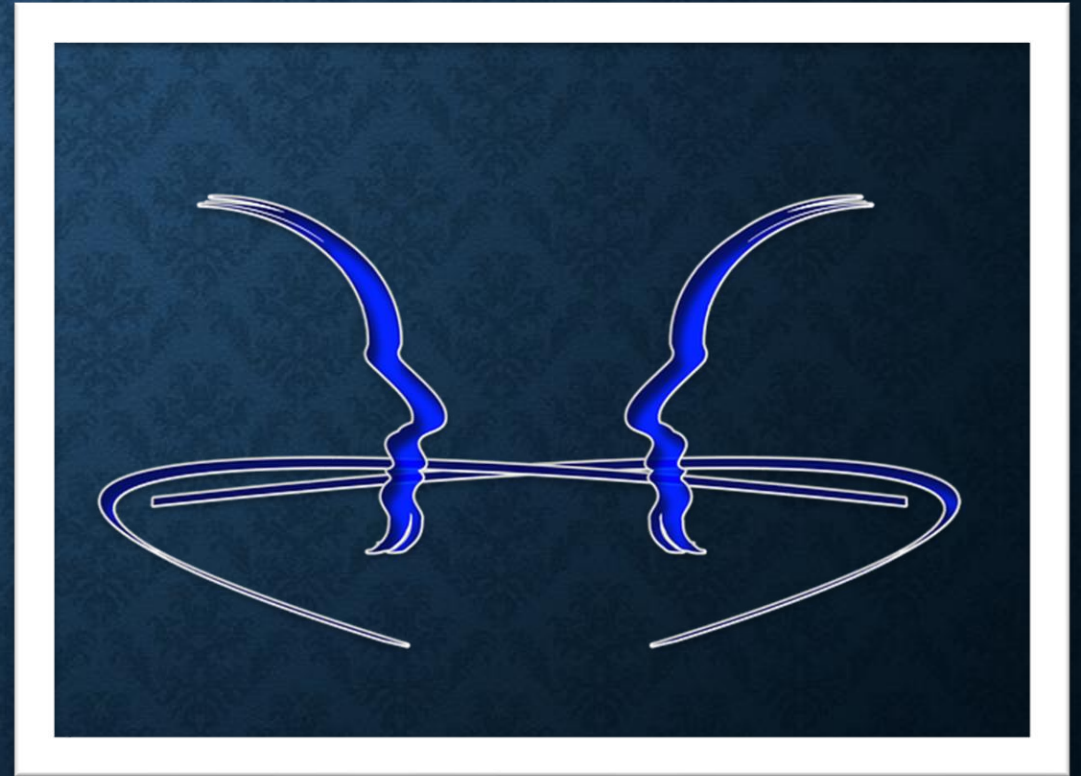
Monipaikkaisuuden johtaminen

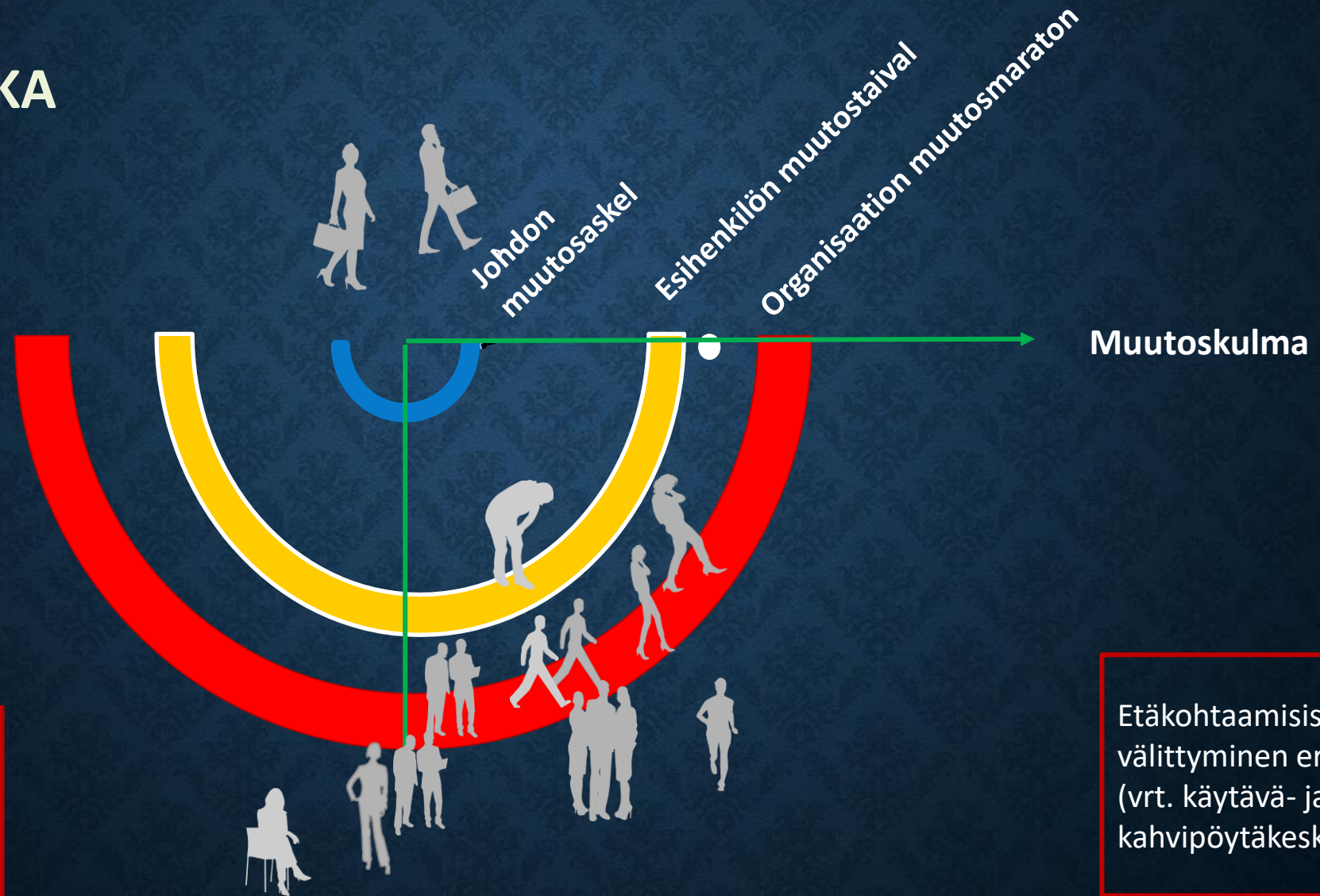
KUTSUVA KUUNTELU

Miten puhua niin, että toisella syntyy halu kuunnella? Miten kuunnella niin, että toisella syntyy halu puhua?

(Verkostotyön asiantuntijat/ Jukka Pyhäjoki)

TYÖYHTEISÖN MUUTOSMATKA

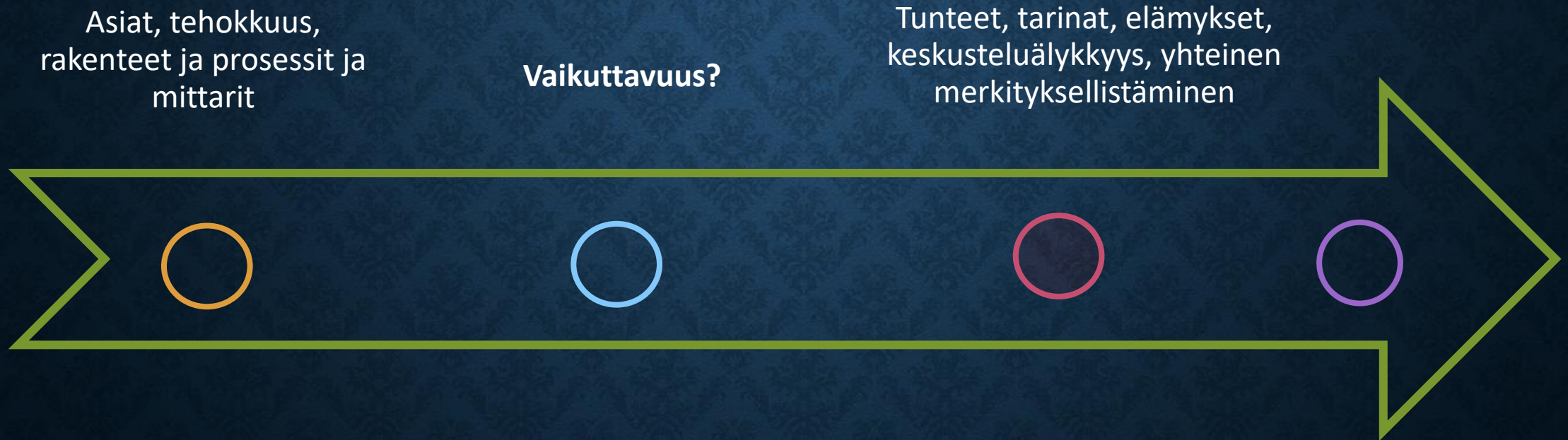
Hitaus on yksi muutostyön tulostekijä, jos tahtia maltetaan hidastaa silloin, kun se on tarkoituksenmukaista.

Etäkohtaamisissa tiedon välittyminen erilaista (vrt. käytävä- ja kahvipöytäkeskustelut)

JOHTAMISKESKUSTELUN SUUNTA

”Toimintakulttuuri on muuttumassa monologista aitoon dialogiin sekä yksin ajattelusta ja tekemisestä yhdessä ajatteluun ja tekemiseen eli yhteisölliseen viisauteen. (Erkka Westerlund 2023)

(esim. Juuti 2002, Seeck Syvänen 2003; Åman 2019. Piha & Sutinen 2020, Tuominen 2020, Rantanen, Kankaanpää & Leppänen 2020, JuutMikkola & Valo 2020;

MITEN VIESTI ERI TOIMIJOIDEN VÄLILLÄ KULKEE?

TIEDON TARINAN KAKSI POLKUA

TIEDON SIIRTO:

Sitouttaminen
Hierarkkinen jalkautuminen

TIEDON RAKENTAMINEN:

Yhteinen merkityksellistäminen,
yhteistoimijuuteen innostaminen,
Yhteiskehittelyä eri tasoille

*”Johdon on opittava
käsitteellistämään
monimutkaista maailmaa
ja tekemään nämä
monimutkaiset asiat
merkityksellisiksi myös
muille” (Peter Senge
1990.)*

MILLAISTA TIETOA YHTEISTYÖVERKOSTOISSA SYNTYY?

Puumainen tieto

Alku, loppumittaukset
ja vertailuryhmä

Vakiintuneet
kategoriat
Lineaarisesti
rakentuva tieto

Muutosvoima

Rihmastollinen tieto (kytkökset, kehkeytyminen, jatkuva liike)

Ks. Deleuze & Quattari 1993; Deleuze 1998,

ERILAISUUS JA SAMANLAISUUS

MITEN 'NÄEMME' TOISEN'?

Ihmisen?

Ainutkertaisen yksilön?

Inhimillisen toimijan unelmineen ja pelkoineen?

Kiinnostavan erilaisen osaajan?

Potentiaalisen osaajan?

Yhteisön jäsenen?

Nurkan jarru

Ankeuttaja

"Diagnoosin"

Hankalan alaisen/kollegan

Ongelman?

**PSYKOLOGINEN TURVALLISUUS
TYÖN ONNISTUMISEN
PERUSTANA**

Ihmisten välissä oleva taidokkuus syntyy erilaisuuden tunnistamisesta, samanlaisuuksien löytymisestä ja yhdessä tuotetusta osaamisesta.

TYÖELÄMÄN SUKUPOLVET JA DIVERSITETTI

Viestintävälineet muokkaavat työtämme ja ajatteluamme

LIIKUMME ONGELMANRATKAISUSSA ERILAISILLA KARTOILLA – ERI LOGIIKAT KOHTAAVAT

*Mikä näkökulma hallitsee
etäkohtaamisia?*

TEKNISRATIO- NAALINEN KARTTA

*Organisointi
Prosessien hallinta
Vaikutusmekanismien
tunnistaminen
Mittareiden hallinta*

PSYKOLOGINEN KARTTA

*Tunteet
Kohtaava läsnäolo
Arvostus ja sallivuus
Paneutuva kuuntelu
Ymmärtäminen*

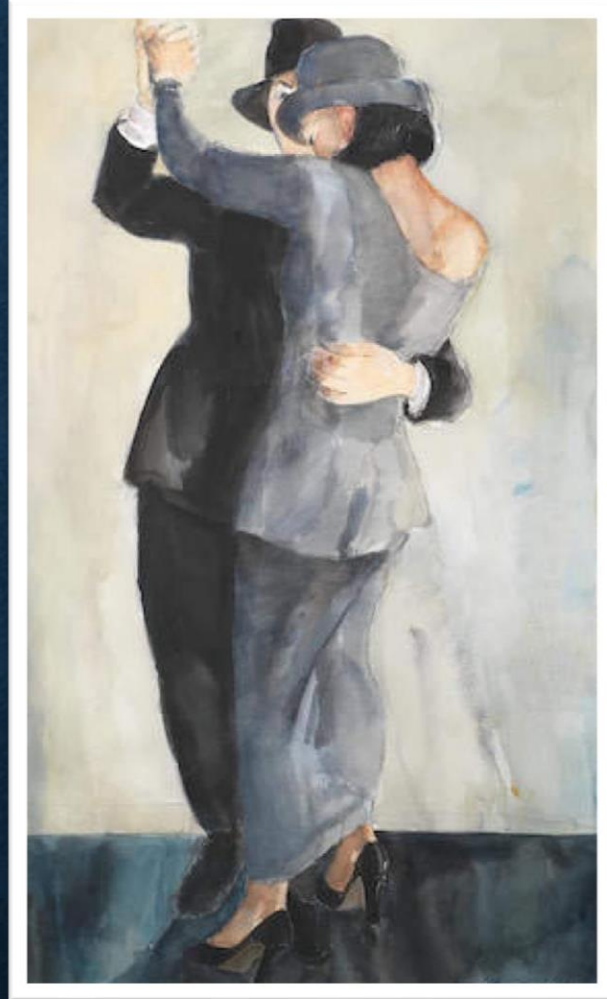
SUHTEIDEN KARTTA

*Toimintakulttuuriset kysymykset
Ihmisten keskinäiset suhteet
Kommunikaatiotavat
Vuorovaikutuksen dynamiikka*

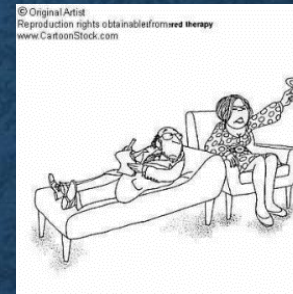
Ihmisten välissä oleva taidokkuus syntyy erilaisuuden tunnustamisesta, samanlaisuuden löytymisestä sekä yhdessä tuotetusta osaamisesta (Mönkkönen & Roos 2023)

VAIKUTTAVA VUOROVAIKUTUS YHTEISÖSSÄ

Monta tapaa olla vuorovaikutuksessa

**Dominoi-
vuus/
Besser wisser**

(vrt. määräysvalta)

**Asiantuntija-
keskeisyys**

(Kategorisointivalta,
toimijuuden luovuttaminen
Kinni 2014)

Dialogisuus

Todellisuutta
rakennetaan yhdessä
Toimijat vaikuttavat
toisistaan

**Asiakas-
keskeisyys**

(eri asia kuin
asiakslähtöisyys,

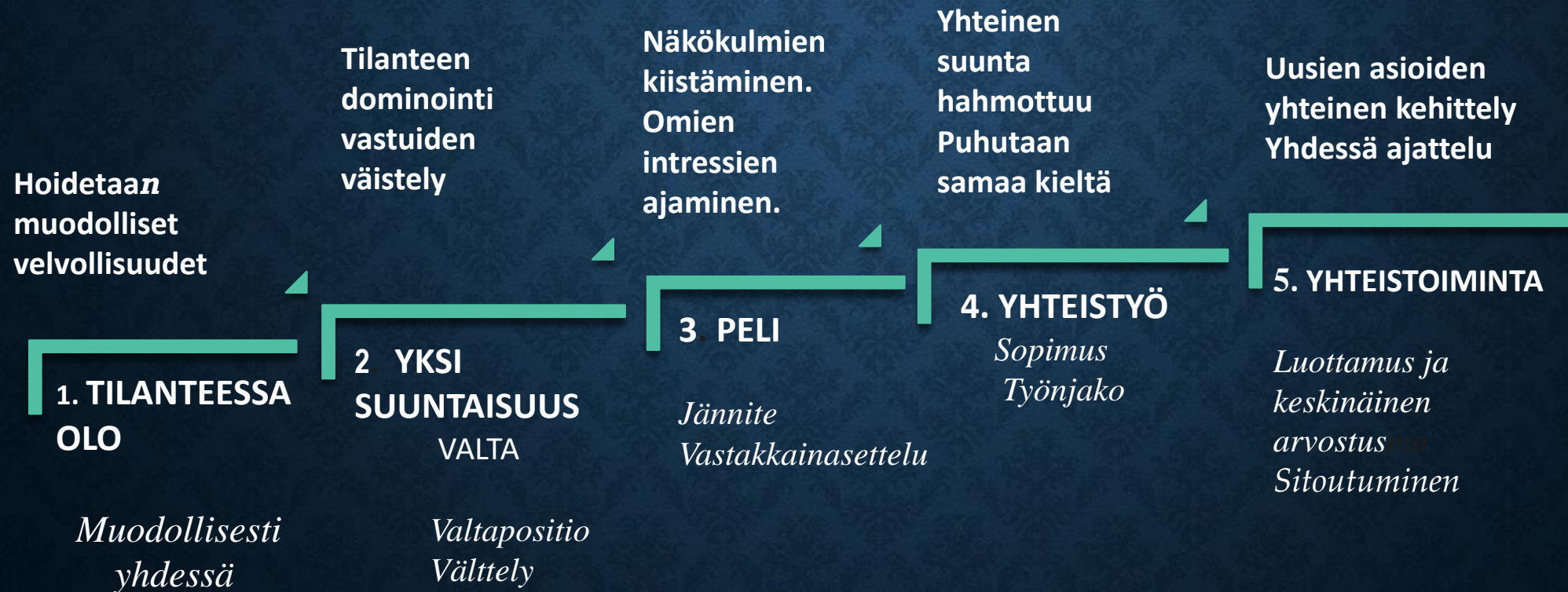
**Loputon kuuleminen ja
joustaminen**

Leijonien valmentaja Jukka
Jalonen 2012:

”jos antaa väärinperustein ja
loputtomasti siimaa, sitä
otetaan niin kauan kuin sitä on
tarjolla”

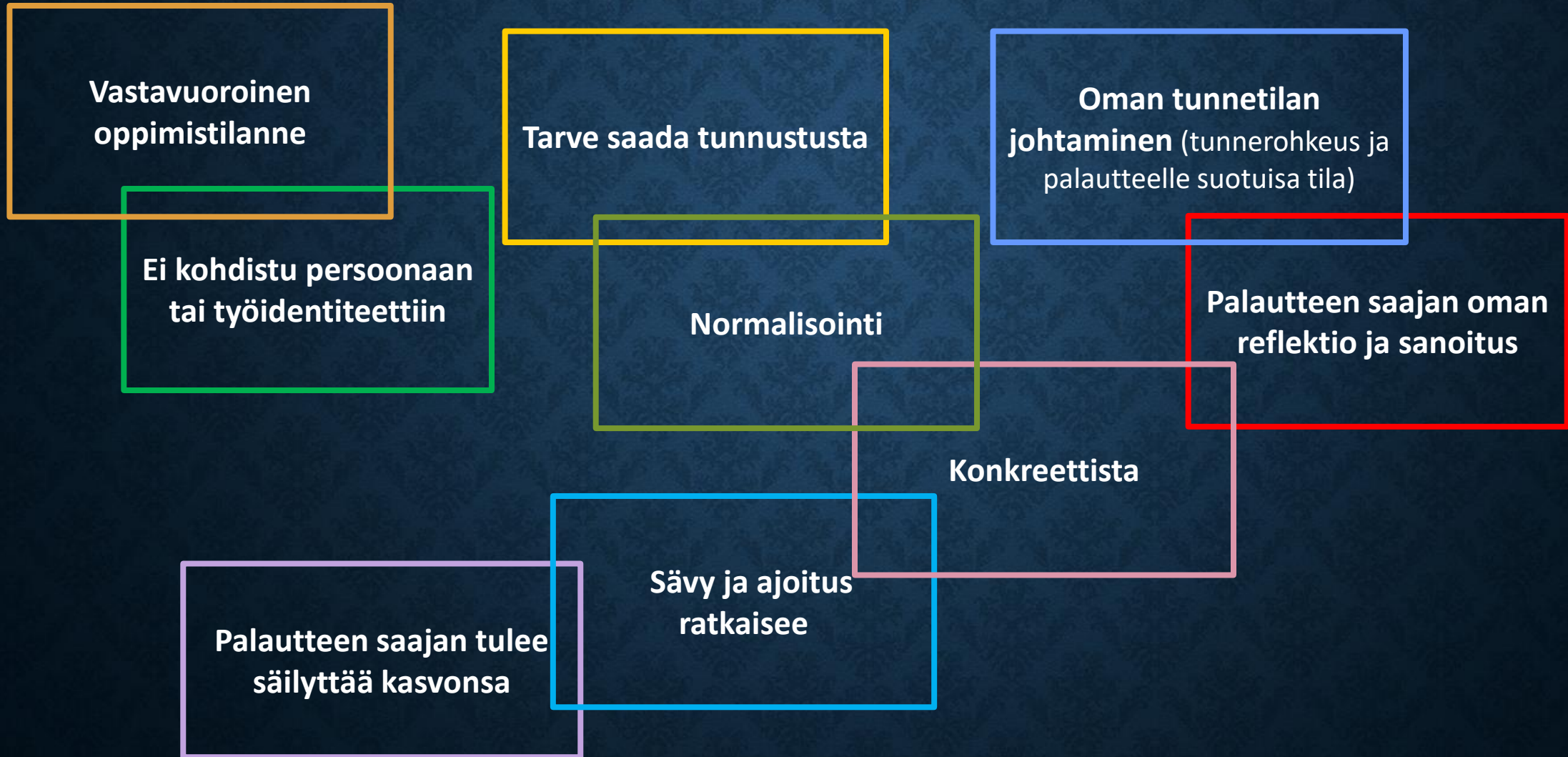

MONTA TAPAA OLLA YHDESSÄ

(Mönkkönen 2022, 2008, 2024)

RAKENTAVA PALAUTEETTEEN ELEMENTTEJÄ

Palautetietoista toiminta kulttuuria haastavat

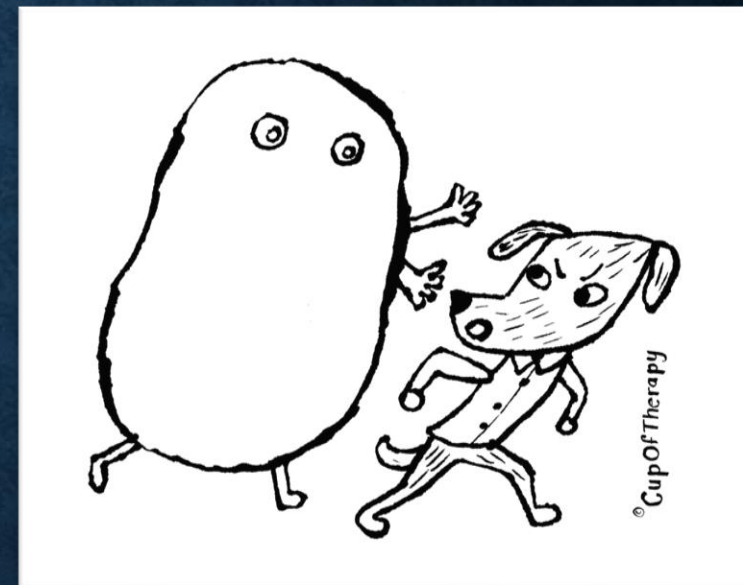
Suoritepainotteisuus
(julkaisut rahoitus)

Liika asiallisuus ja
teknisyys

Heikko toleranssi
erilaisille äänille

Taustalla lymyäminen

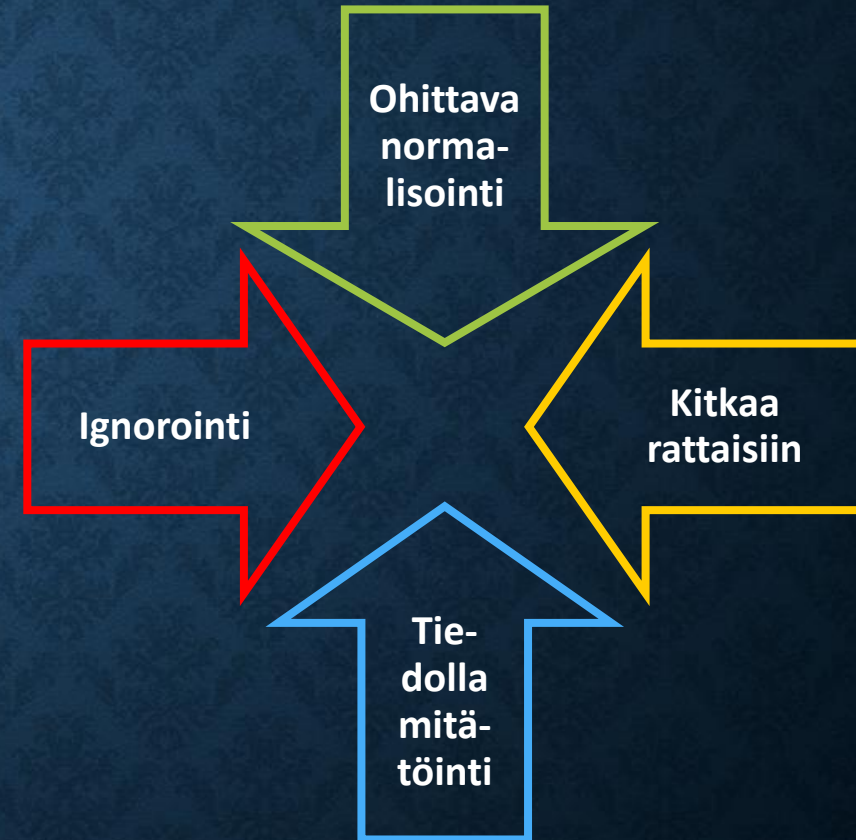
Arjen
vuorovaikutusraken-
teiden puute

NÄKYMÄTÖNTÄ ASIATTOMUUTTA

Yliymmärtämisellä ja vaikenemisellä istutetaan asiattomuutta salliva työkuultuuri. Ollaan kuin tosi TV-ohjelmassa, jossa keskinäinen kimpittelu alkaa näyttää harmittomalta viihteeltä.

Vrt. työpaikaostrakismi (Manninen 2022, 2023)
valeilkely (Muikku-Werner 2012)

Mihin suuntaan kohtaamista vien?

Yhteistyö

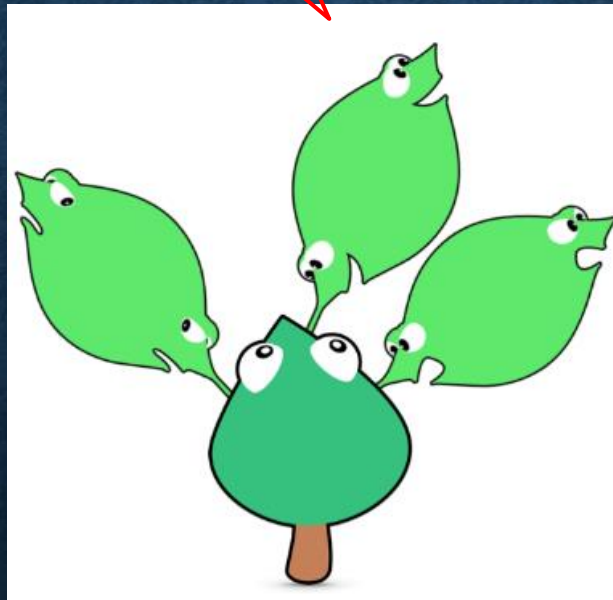
Esim. eteenpäin vievät ja rakentavat puheenvuorot (huom. oikea ajoitus)

Vastakkainasettelu

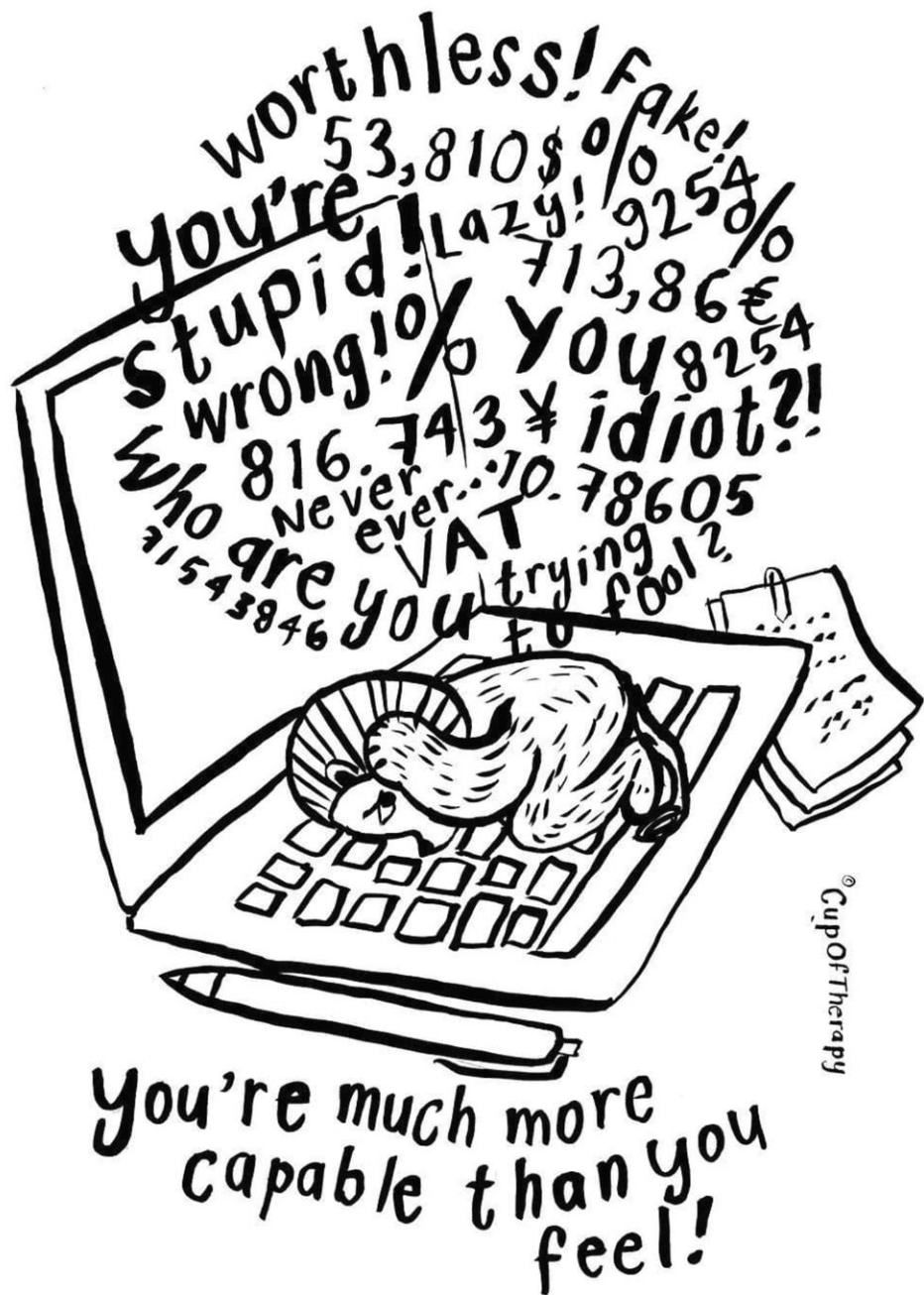
Esim. Jyrkät kannanotot ennen kuin luottamus on ehtinyt syntyä.

Välttely

Esim. puheenvuoron vaihtaminen, poistuminen paikalta jne.

(Karlsson 2018. <https://dialogisuuspuu.com/>)

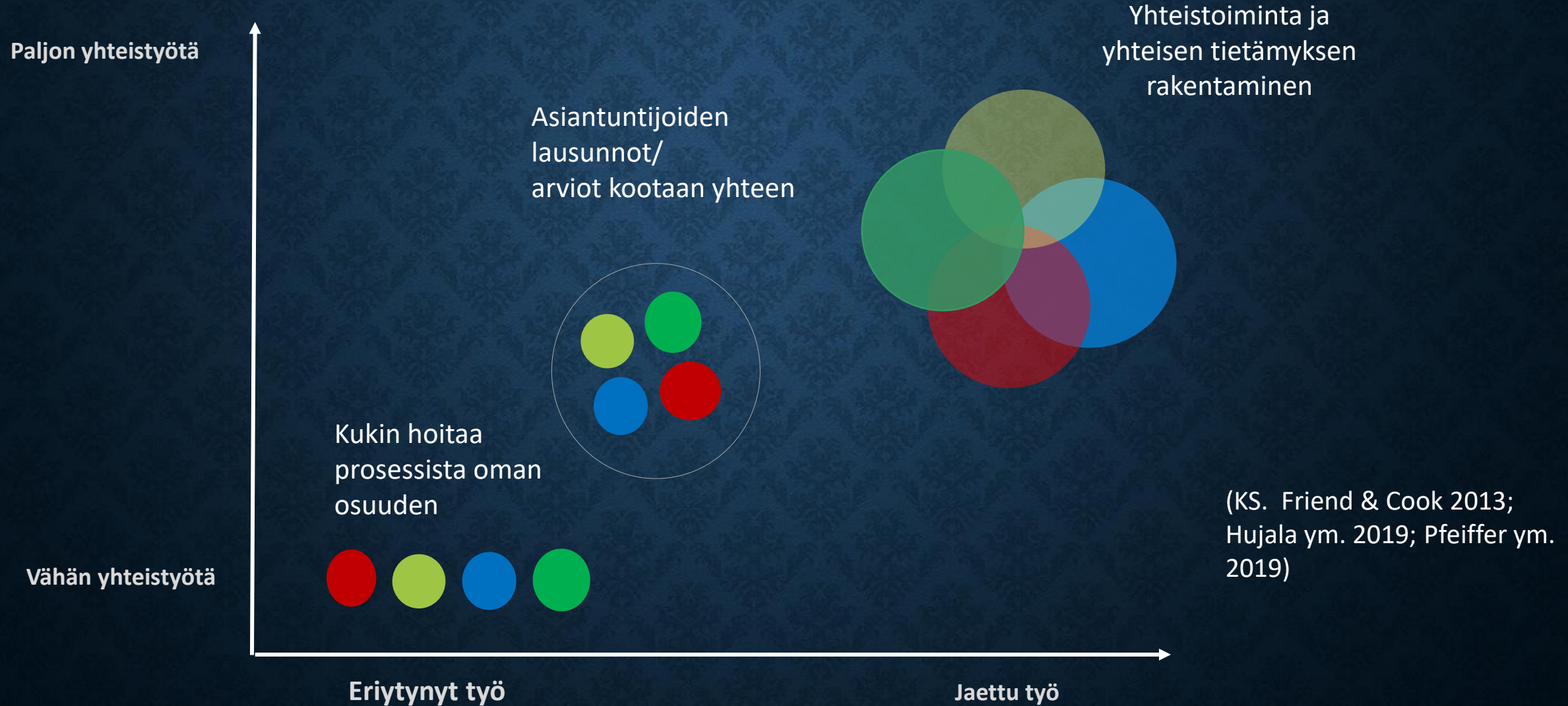
VERKKOKOKOUKSEN OSALLISTUMINEN

- Kohtaa ihmiset kuten livetilanteessa
- Mene tapaamisiin kamera päällä, jos toisin ei ohjeisteta
- Epäviralliset keskustelut kokouksen alussa tärkeitä
- Osallistu koulutuksiin, pyydä tukea tarvittaessa.
- Ole läsnä, keskity, kuuntele, kommentoi, osallistu.
- Anna osaamistasi yhteiseen käyttöön.
- Katso kameraan niin kuin työkaveriin pöydän ääressä.
- Etäempatiaa ei tule unohtaa

Miten eri toimijoiden kanssa tieto rakentuu? Mitä uutta syntyy?

(©Mönkkönen & Kekoni 2020)

HYVÄN TYÖYHTEISÖN RAKENNUSPALIKAT

OSAAMISEN ULOTTUVUUDET

Kyky rakentaa tietoa yhdessä

SUBSTANSSI-OSAAMINEN

Oman alan tietoperustan hallinta ja toisten työstä oppiminen. Digiosaaminen.

Kyky kohdata

Yhteisen tiedon rakentaminen
Vaikuttava vuorovaikutus
Yhteisvaikuttavuus

VUOROVAIKUTUSOSAAMINEN

PROSESSI-OSAAMINEN

Kyky tunnistaa oikea rytmi ja aika

Asiakasprosessin kokonaishallinta
Oma työnhallinta
Luotsaamisen taito
Muutososaaminen

HITAAN KEHITTÄMISEN NÄKÖKULMA

1.
PIHAL-
LA

Mistä kaikesta on kyse?
Mitä vaihtoehtoja voisi
olla?

2.
SUUNNA
SSA

Mitä suljemme
pois? Mihin
suunnis-
tamme?

3.
MERELLÄ

Mitä erilaisia
keinoja meillä
on? Mitä voi
tulla eteen?

4.
PAJASSA

Millaisiin toimiin
ryhdytään?
Mitä kokeillaan?

5.
TORILLA

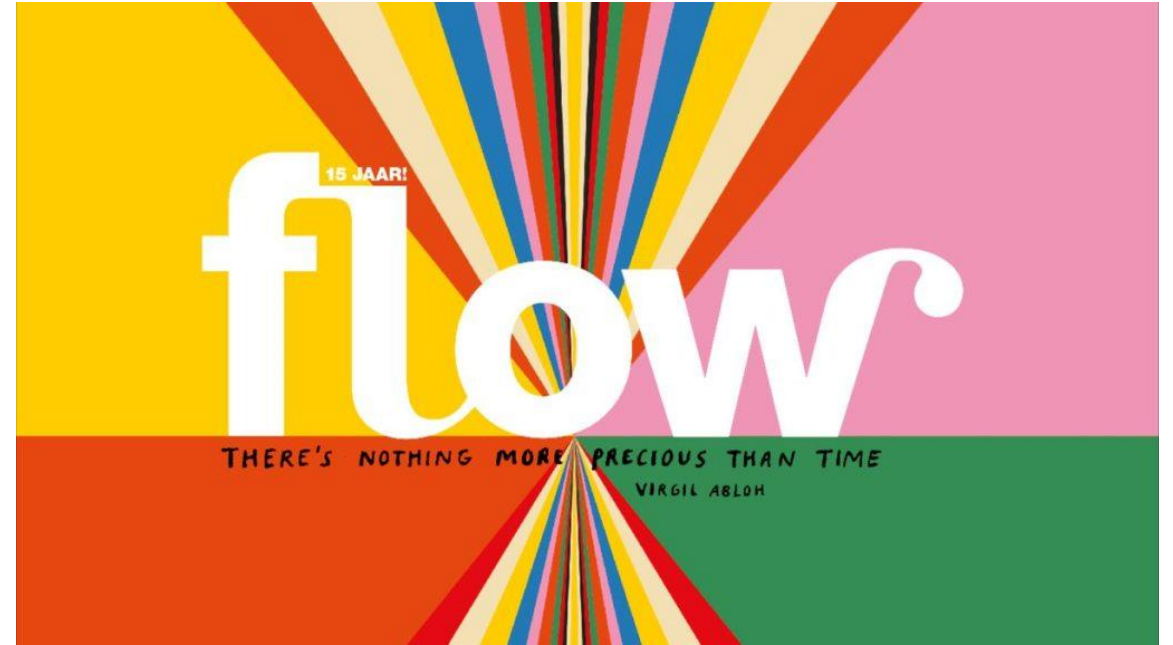
Miten tästä
kerrotaan
muille? Miten
muut otetaan
mukaan?

OMAN TYÖN NELIKENTTÄ (©SATU ROOS)

Innostavat, mutta
vaativat työt
Osaaminen on
koetuksella, mutta
yhdessä syntyy innostavia
onnistumisia

KESKUSTELKAA PIENRYHMISSÄ NELIKENTÄN TEHTÄVISTÄ (10 MIN.)

Nostakaa jokainen sitten esiin erityisesti VIHREÄN ruudun tehtävät

TYÖYHTEISÖN MUUSIKOT

Eri tehtävät vaativa erilaista yhteistyötä ja johtamista

(© Satu Roos 2010)

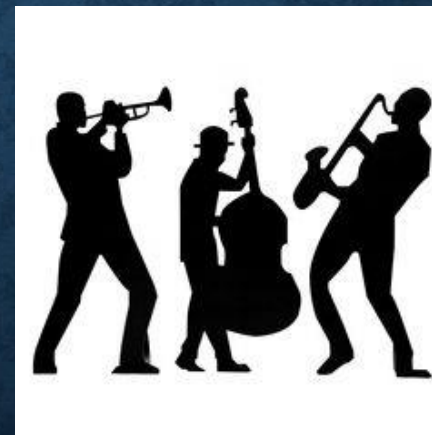
Sooloartisti

Yhteiskeikka

Bändi

Orkesteri

KIITOS!

YHTEISKYVYKKYYS

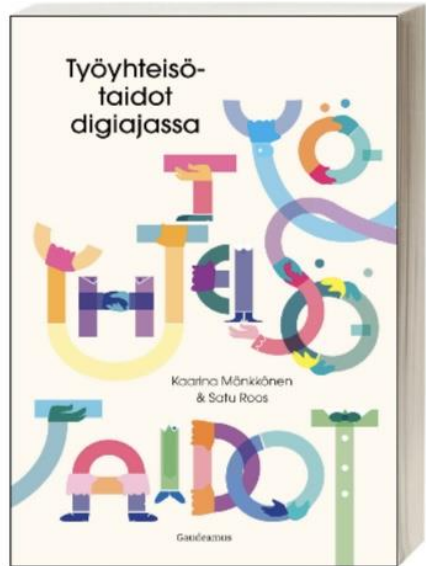
Hollantilainen jalkapallovalmentaja kuvaa Jari Litmasta:

“Hän on joukkueen kanssa enemmän kuin yksin. Hänen ajoituksensa on loistava. Hän on aina siellä missä tarvitaan. Hän on pelissä liikkuva pala, joka saa muut ylittämään itsensä. Hänellä on hyvä pelinlukutaito. Hän on aina tietoinen suunnasta, muiden paikasta, liikkeistä ja hän mukauttaa oman toimintansa siihen. Hän muuttuu kirjaimellisesti osaksi yhteisöä, siten että yksilöllisyys häviää.”

(Arto Koskisen ohjaama dokumentti: Kuningas Litmanen 2012, Roos & Mönkkönen 2015)

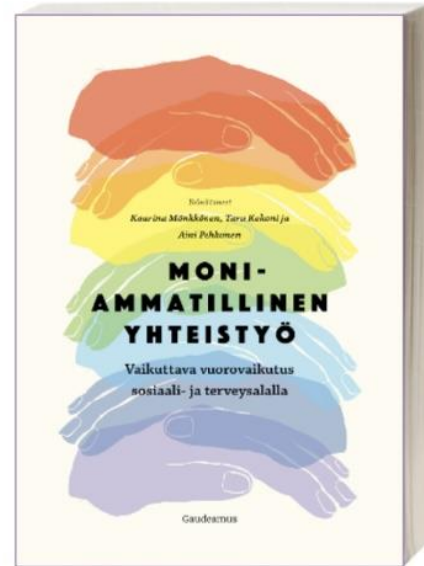

Kaarina Mönkkönen & Satu Roos
Työyhteisötaidot digiajassa
Digiaikanakin työyhteisötaitojen ytimessä ovat kohtaamisen taidot. Teos viitoittaa tietä kohti toimivaa yhteistyötä ja auttaa tunnistamaan työn arjessa piilevät karikat.
Gaudeamus 2023, ovh. 37 €

Kaarina Mönkkönen
Vuorovaikutus asiakastyössä
Teos avaa ymmärrystä asiakas kohtaamisten moninaisuuteen. Se pohtii, millaiseen vuorovaikutukseen olisi tärkeä pyrkiä, ja mitä kompastuskiviä ammattilainen kohtaa.
Gaudeamus 2018, ovh. 34 €

Kaarina Mönkkönen, Taru Kekoni & Aini Pehkonen (toim.)
Moniammatillinen yhteistyö
Teos kuvaa, miksi ammattien välinen sujuva yhteistyö on tärkeä osa sosiaali- ja terveysalojen ammattitaitoa, työn kehittämistä ja koulutusta.
Gaudeamus 2019, ovh. 32 €

Tilaa kirjat tarjoushintaan ja ilman toimituskuluja

- * Klikkaa kirja/kirjat ostoskoriin kustantajan verkkokaupassa kauppa.gaudeamus.fi
- * Ostoskorissa syötä tarjoustunnus **YHTEISTYÖ** kohtaan **Kampanjakoodi** ja paina Käytä.
- * Nyt näet tilauksen loppusumman ja voit viimeistellä tilauksen
- * E-kirjojen tarjoushinta samalla koodilla **15 €** (norm. 19 - 23 €).
- * Tarjous on voimassa koko vuoden 2024.

Kaarina Mönkkönen, Annukka Tapani
& Tapani Kokkonen

Arvoa ja arvottomuutta

Arvokkuuden ja merkityksellisyyden kokemukset
hyvän elämän perustana

Ihmisenä olemisen ytimessä on kytkös toisiin ihmisiin. Myös henkilökohtaiset unelmat ja tavoitteet muodostuvat yhteydessä muihin. Tämä haastaa vallalla olevaa yksilökeskeistä ihmiskuvaa. Tuottavuutta painottavassa yhteiskunnassa arvokkuuden ja merkityksellisyyden kokemukset usein ohitetaan liian helposti. Niin työyhteisöissä kuin sosiaali- ja terveyspalveluiden kohtaamisissakin on erityisen tärkeää tulla nähdyksi ja kuulluksi.

Arvoa ja arvottomuutta kertoo muun muassa laajan kysely- ja haastatteluaineiston perusteella siitä, mikä saa ihmiset tuntemaan itsensä arvokkaiksi suomalaisessa yhteiskunnassa ja millaiset seikat pitävät pinnalla elämän myrskyissä. Teoksessa ihmiset kertovat myös, millaiset tilanteet ovat loukanneet heidän arvokkuuttaan.

Jokainen haluaa ja ansaitsee tuntea kuuluvansa joukkoon, ja tunnustuksen puute tekee kipeää. Miten voisimme yhteiskuntana edistää kaikkien ihmisten arvokkuuden kokemuksia?

Tilaa kirja tarjoushintaan ja ilman toimituskuluja

- * Klikkaa tuote ostoskoriin kustantajan verkkokaupassa kauppa.gaudeamus.fi
- * Ostoskorissa syötä tarjoustunnus **ARVO24** kohtaan *Kampanjakoodi* ja paina Käytä.
- * Nyt näet tilauksen loppusumman ja voit viimeistellä tilauksen
- * E-kirjan tarjoushinta samalla koodilla **15 €** (norm. 19 €).
- * Tarjous on voimassa koko vuoden 2024.

**TULOSSA
SYKSYLLÄ 2024**

Taru Kekoni, Kaarina Mönkkönen,
Marja-Leena Hyvärinen & Eine Pakarinen

VUORO- VAIKUTUS TYÖELÄMÄSSÄ

Kuinka edistää yhteistyötaitoja

Kirjallisuutta

Deleuze, Gilles & Félix Quattari (1993). *Mitä filosofia on? Suomentanut Leevi Lehto*. Helsinki: Gaudeamus.

Horila, T., & Valo, M. (2016). Yhteinen vuorovaikutusosaaminen tiimissä. *Prologi : puheviestinnän vuosikirja 2016, 2016*, 46-58. <https://doi.org/10.33352/prlg.95912>

Manninen Sirpa, Koponen Samuli, Sinervo Timo, Kouvo Antti-Jussi & Laulainen Sanna 2013. Työpaikkaostrakismiin yhteydessä olevat tekijät sairaalaorganisaatiossa. *Työelämän tutkimus* 1, 58-83.

Mönkkönen, Kaarina, Tapani Annukka & Tapani Kokkonen 2023. Arvoa ja arvottomuutta. Arvokkuus ja merkityksellisyys hyvän elämän perustana. Gaudeamus. Ilmestyy syksyllä 2023.

Mönkkönen Kaarina, Hyvärinen Marja-Leena, Kekoni Taru, Jaakkola Jenni, Tiilikainen Elisa 2022. *Moniammatillinen tiedonmuodostus – neuvottelua välitilassa*. Janus 4/2022.

[Moniammatillinen tiedonmuodostus - neuvottelua välitilassa - pdf \(journal.fi\)](#)

Mönkkönen Kaarina, Kekoni Taru 2021. *Constructing shared understanding in an interprofessional client*

session. *Nordic Social Work Research*. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2156857X.2021.1947877>

Mönkkönen, Kaarina 2018. *Vuorovaikutus asiakastyössä. Vaikuttava kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla*. Helsinki: Gaudeamus.

Mönkkönen, Kaarina and Puusa, Anu 2015: *From disunited to joint action - dialogue reflecting the construction of an organizational identity after a merger (2015)*. *Sage Open*. DOI: 10.1177/2158244015599429

Mönkkönen Kaarina & Kekoni Taru (2020). *Moniammatillisuus työntekijän haasteena. Teoksessa Uudistuva sosiaali- ja terveysala*. University of Tampere Pub.

Mönkkönen, K., Kekoni T, Pehkonen A., toim. (2019) *Moniammatillinen yhteistyö. Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla*. Helsinki. Gaudeamus.

Mönkkönen, Kaarina 2008. *Työyhteisön näkymättömät tulostekijät. Yhteiskuntapolitiikka 73 (5)*. Telivuo Julius 2015. *Rihmasto*. Teoksessa Kai Erikson (toim.) *Verkostot yhteiskuntatutkimuksessa*. Helsinki: Gaudeamus.

Mönkkönen Kaarina & Roos Satu 2023. *Työyhteisötaidot digiajassa*. Helsinki: Gaudeamus

Mönkkönen Kaarina & Roos Satu 2019. *Ihmiseksi työssä*. Unipress.

Salonen, Arto & Annukka Tapani, (2020). *Palkkatyön merkityksellisyys. Ammatillisen koulutuksen opetus- ja ohjaushenkilöstön kokemuksia työstä*. *Työelämän Tutkimus* 18(1), 30–43. DOI: <https://doi.org/10.37455/tt.90571>

Syvjärvi, Antti & Ville Pietiläinen (toim.) (2016). *Inhimillinen ja tehokas sosiaali- ja terveysjohtaminen*. Tampere: Tampere University Press. <urn.fi/ URN: ISBN:978-952-03-0344-0>

Syvänen, Sirpa (2003). *Työn paineet ja puuttumattomuuden kustannukset*. Tutkimus sisäisen tehottomuuden lähteistä ja vaikutuksista. *Acta Universitatis Tamperensis*, 942. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Juvenes Print Oy. Tampere. T

Telivuo, Julius 2015. *Rihmasto*. Teoksessa Kai Erikson (toim.) *Verkostot yhteiskuntatutkimuksessa*. Helsinki: Gaudeamus.